

Organizarea ideilor își urmează, în fiecare dintre capitole, o logică internă bine justificată, focalizată succesiv pe unul sau altul din aspectele cercetării.

Cu o ambiție a studiului cultural pe cât se poate de larg, autorul își circumscrie cu exactitate aria de cercetare, i se subordonează cu luciditate, își duce gândurile până la capăt, atât la modul descriptiv, cât și interpretativ. Alte calități ale lucrării sunt: acuratețea spiritul analitic, temeinicia argumentației ideilor, limbajul adecvat, echilibrat și precaut.

Lucrarea se remarcă printr-o abordare clasică a tematicii, cu un aparat critic corespunzător ce respectă normele academice de citare, bazându-se pe o bibliografie consistentă dar, în același timp, riguros selectată. Sunt aduse multe informații noi, puțin ori aproape de loc cunoscute în literatura de specialitate publicată.

Opul rezultat își atinge scopul propus, prin aceea că autorul a reușit să realizeze o lucrare cu o arhitectură internă elaborată și cu o bună valoare științifică care merita a fi publicată. Aprecierea globală a lucrării elaborate de domnul Dragoș Lucian Curelea ne îngăduie să-i evidențiem seriozitatea argumentației ca și coerența organizării întregului edificiu rezultând o lucrare de ținută științifică de un bun nivel academic care pune în valoare calitățile de exeget fiind bine documentată bibliografic, serioasă în argumentare, fidelă în interpretarea referințelor sale, o contribuție de reală valoare la problematica Astrei transilvănene. Cu merite atât în documentare, în cercetare, interpretare și sistematizare, cu o bună regie a referințelor critice, lucrarea lui Dragoș Lucian Curelea se evidențiază prin seriozitate, meticulozitate și discernământ critic, toate indispensabile în abordarea unei teme de cercetare cum este cea prezentă.

Raluca Marilena Dumitrescu, *Icoane de secol XVI-XVII de pe teritoriul românesc. Restaurarea a trei icoane din categoria tezaur*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2024, 230 p + Anexe (Mirel Bucur)

Când te întâlnești cu un volum precum „Icoane de secol XVI-XVII de pe teritoriul românesc. Restaurarea a trei icoane din categoria tezaur” semnat de Raluca Marilena Dumitrescu, nu se poate să nu te încerce o bucurie colegială, pentru că este încununarea unei cercetări doctorale desfășurate la Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași. Volumul apărut la prestigioasa editură Mega din Cluj-Napoca în 2024, este o carte consistentă ce însumează 230 de pagini, la care se adaugă Anexele. Volumul este legat, editat pe format A4 și conține un bogat material ilustrativ, pe deplin justificat, care completează potrivit și lămuritor textul.

La început, un cuvânt înainte intitulat *Un pas spre viitor*, semnat de reputata cercetătoare prof. univ. dr. Tereza Sinigalia ne introduce în problematica tratată de teză. Lucrarea debutează cu o *Introducere* și apoi se desfășoară pe parcursul a cinci capitole ce se structurează organic, sistemic. Punctul terminus, care încheie lucrarea, este al Concluziilor necesare și exprimate pertinent.

Respectând rigorile unei lucrări științifice la final avem o bibliografie impresionantă, o listă a ilustrațiilor și o serie de anexe de tip imagine care pun în evidență degradările celor trei icoane. Merită precizat că icoanele în jurul cărora se coagulează întregul discurs - cele două icoane împărătești din iconostasul Bisericii de lemn din Urisiu de Jos și Maica Domnului de la Țelna - sunt icoane de prim rang, sunt icoane „vedetă”, cunoscute specialiștilor și publicului, prezente în lucrările unor renumiți cercetători dintre care amintim pe Alexandru Efremov, Marius Porumb sau Maria Ileana Sabados.

Lucrarea debutează în primul capitol cu prezentarea unor aspecte generale cu privire la pictura religioasă din România și a celor trei piese, ce sunt de fapt substanța tezei, continuând cu o serie de aprecieri privind dimensiunea spirituală a icoanelor și starea lor de conservare, stare care de fapt ne impune strategia de restaurare. După aceste aprecieri autoarea creionează, în cel de-al doilea capitol, ambianța artistică a perioadei în care au fost realizate piesele, analizând totodată amănunțit stilistica lor, inscripțiile care apar pe icoane și tehnica de execuție, acesta fiind un factor de influență extrem de important în trecerea prin timp a oricărui artefact și cu atât mai mult a unei picturi.

Al treilea capitol ne propune, la început o trecere în revistă a multiplexelor reprezentări mariologice și ale Sfântului Nicolae, abordând sintetic și o serie de reprezentări ale lui Iisus, prezentate într-o succesiune ce ține seama de axa temporală și se continuă cu o analiză amănunțită, de tip comparativ, a ornamenticii icoanelor studiate.

Problematica restaurării este prezentată detaliat în cel de-al patrulea capitol, de la analizele preliminare până la finalizarea procesului de restaurare, prin aplicarea verniului. În spatele textului se află o muncă asiduă, plină de provocări și de maximă responsabilitate profesională având în vedere valoarea excepțională a pieselor. Abordarea este una interdisciplinară, autoarea apelând la o serie de investigații moderne cum este fluorescența de raze X (XRF) sau radiografia clasică și digitală. Totuși în urma datelor obținute, chiar dacă avem un tablou amplu istoric, artistic și tehnic, al stării de conservare reale a pieselor, marea responsabilitate rămâne în seama celui care intervine în dimensiunea materială a artefactelor, respectiv a restauratorului. În acest sens, putem afirma că Raluca Dumitrescu și-a asumat-o pe deplin, textul acestui capitol demonstrând cu prisosință acest lucru.

Respectând tipicul unei lucrări de doctorat ultimul capitol, al cincilea, pune în evidență contribuțiile personale ale autoarei, posibilele dezvoltări ulterioare ale prezentei cercetări precum și deschiderea unor noi direcții de studiu. După acest parcurs lucrarea se încheie cu necesarele *Concluzii* care ne reamintesc sintetic problematica abordată în conținut.

În final, aș remarca, încă o dată, faptul că lucrarea reprezintă o contribuție valoroasă la studiul artei bisericești din spațiul românesc, oferind o perspectivă aprofundată asupra execuției, stilului și contextului istoric al icoanelor din această perioadă. De asemenea, se remarcă pentru abordarea sa interdisciplinară, combinând elemente de istorie a artei, teologie și studii iconografice și oferă

cititorului o imagine clară asupra importanței spirituale și culturale a icoanelor din secolele XVI- XVII. Credem că pentru temeinicia cu care a fost structurat, pentru viziunea interdisciplinară asupra domeniului restaurării, dar și pentru buna măsură între caracterul științific, pe care incontestabil îl are, și accesibilitatea textului, lucrarea va fi de acum încolo un reper pentru bibliografia autohtonă în domeniul restaurării.

Denis Dutton, *Instinctul artistic. Frumusețe, plăcere și evoluție umană*, Grupul Editorial ART, București, 2024, 344 p. (Colecția Meridiane) (Paul Victor Langa)

Cartea „*Instinctul artistic. Frumusețe, plăcere și evoluție umană*” este o traducere din limba engleză a volumului „*The Art Instinct. Beauty, Pleasure, and Human Evolution*” publicat de autor în anul 2009 la Oxford University Press. Traducerea în limba română a fost realizată de Andrei Bontaș și a fost publicată în anul 2024 în colecția Meridiane al Grupului Editorial ART. Astfel, volumul se alătură unei pleiade de lucrări reprezentative pentru domeniul istoriei sau al artei prezente în această colecție dintre care amintim „*Intellectualii în Evul Mediu*” de Jacques Le Goff, „*Spiritualul în artă*” de Wassily Kandinsky, „*Nu vedeți nimic*” de Daniel Arrase sau „*Culorile. O istorie culturală*” scrisă de Victoria Finlay.

Denis Laurence Dutton (1944-2010) a fost un filozof american cu preocupări în domeniul artistic. În ceea ce privește cariera sa a predat filozofie la Universitatea din Canterbury (Noua Zeelandă) dar a fost de asemenea fondator sau redactor al unor site-uri și reviste din domeniul artei sau filozofiei: „*Arts & Letters Daily*” (fondat în 1998)¹ și „*Philosophy and Literature*”². Dintre lucrările publicate, fie individual, fie în colaborare cu alți cercetători, amintim „*Art and anthropology: aspects of criticism and the social studies*”, „*The Forger's art: forgery and the philosophy of art*”, „*The Concept of creativity in science and art*”, „*The art instinct: beauty, pleasure, & human evolution*” sau „*The idea of creativity*”.³

Lucrarea „*Instinctul artistic. Frumusețe, plăcere și evoluție umană*” poate fi considerată o punte de legătură între trecutul nostru îndepărtat și prezentul în care trăim. Ideea fundamentală a acestei cărți constă în căutarea răspunsului la întrebarea de ce creăm și de ce simțim într-un anume fel arta.

¹ <https://www.newyorker.com/news/news-desk/denis-dutton> (Accesat în 26.11.2025).

² <https://aesthetics-online.org/page/DenisDuttonDK> (Accesat în 26.11.2025).

³ Denis Dutton, *Art and anthropology: aspects of criticism and the social studies* (Santa Barbara: University of California, 1974); Denis Dutton, *The Forger's art: forgery and the philosophy of art* (Berkeley: University of California Press, 1983); Denis Dutton, Michael Krausz, *The Concept of creativity in science and art* (Nijhoff, 1985); Denis Dutton, *The art instinct: beauty, pleasure, & human evolution* (Oxford University Press, 2009); Michael Krausz, Denis Dutton, Karen Bardsley, *The idea of creativity* (Leiden: Brill, 2009).